

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrť leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 3. majnika 1901

List 18.

Majnikovi Kraljici.

(Posvetil enoletni vojaški prostovoljec V. K.)

Uvod.

Nad zemljo plava tiha nočna tmina,
v mamljivih sanjah snivajo zemljani;
noči nam dolge konec svit naznani,
za goro solnca se zlati zorina.

V temoti zmote duh je zemlje sina,
od solnca ga Resnice greh odstrani;
A slednjič zlata zora noč razdani,
najblažje Hčere zasveti milina.

Krasneje nego zora za gorami,
svetleje nego luna med zvezdami
svetlika se ime nebeške Hčere.

Na zemlji najti ni primere;
sladkeje ko nebeška melodija
prešinja nam srce ime Marija!

Sonetni venec.

1.

Odkar grešil je v raju naš praoče,
sovražne sile tarejo človeka;
pokorščino narava mu odreka,
v naporu mu poti se čelo vroče.

Če moč božansko spričati nam hoče
Gospod, ozdravi smrtno bol brez léka;
zemljanom slednjega je kazal veka,
da čudo vsako Njemu je mogoče.

Stori pa čudes čudo božja roka,
ko dvigne nad nebo zemlje otroka,
da more mati Bogu sinu biti;

da more se Odrešenik roditi,
Marija, Tebe hotel je izbrati,
Marija, Ti si nam duhovna mati!

2.

Marija, Ti si nam duhovna mati:
Ljubezen večna to je govorila,
na križu nas je Tebi izročila
videč Te z Janezom pod križem stati.

Modrost neba v posodi Tvoji zlati
dve čudi čudovito je združila,
prorokba stara se je izpolnila:
Mesije mati si — devica hkrati.

Skalila duše ni ti grešna pega,
Tvoj svit lepoto lilije presega,
nedolžnost se v obličju Ti svetlika.

Med svetimi devicami si dika,
svetosti in modrosti polna mati,
zakladi v Tebi se blišče bogati.

3.

Zakladi v Tebi se blišče bogati,
ljubezen božjo Tvoje srce žije,
duhov nebeških kor Ti vence vije,
Kraljico angelji slave krilati.

Prijetno cvetke vonjajo na trati,
še lepše v srcu vznikajo Marije:
tu lilija duhti, ponižna klije
vijolica, tu vrtnic cvet je zlati.

Marija, Ti nezgod odvrtaš silo,
ko upno tekamo pod Tvoje krilo,
nikdar ne zabiš, da smo Tvoji sini.

Solze sušiš sirotam v tej dolini
in prošnjo Tvojo vsako sliši Oče,
pri Sinu Tvojem vse Ti je mogoče.

4.

Pri Sinu Tvojem vse Ti je mogoče,
v nebesih slava Tvoja je velika;

saj mati si sveta Odrešenika,
Ki vtešil je človeštvo jokajoče,

po Njem že tisočletja plakajoče.
Zavzét Te v davnem dnevu prorok slika;
in ko vzcvetla nebeska je mladika,
skrivnost enonji bil rože je cvetoče.

Ponižno, nepoznana si živela,
pa z angelji Bogu si slavo pela.
Trpljenje zemeljsko srčno nosila,

sedmerih mečev si bridkost čutila;
v junaštvu Te doseči ni mogoče,
slaviti Tebe duh moj vedno hoče.

5.

Slaviti Tebe duh moj vedno hoče,
Ti skrinja si — v njej biva mir in sprava,
blišči kot hiša zlata Tvoja slava,
kadilo Ti zažigam hvale vroče.

Posoda polna rajske si lepoče,
krog te posode kralja lesk igraja,
svetosti vsa sveti se v njej bliščava,
časte Te trume, se Ti klanjajoče.

Krilatci nesli v sveta so nebesa
duha v oklepu zemskega telesa;
najl-pša duša v telu najčistejšem

radosti se v veselju najsladkejšem.
Blestela večno boš v kraljevskem zlati,
slavi nebo in jaz slavim Te z brati.

6.

Slavi nebo in jaz slavim Te z brati.
Zemljani, bratje, dvignimo duhove,
od zemlje k nebu dvignimo glasove:
Češčena večno bodi, Božja mati!

Po Tvojih potih hočemo stopati,
dokler telesa nosimo okove;
a ko nas iz življenja Bog odslóve,
Ti roko blagovoli nam podati!

Pred sodbo ostro pelji nas Marija,
da milost nam usodi ta sodnija,
da palme nam sodnik dodeli,

nebeščanov sprejme nas kor veseli.
Otroke k Sebi vabiš dobra mati,
pod Svoje krilo vse nas hočeš zbrati.

7.

Pod Svoje krilo vse nas hočeš zbrati,
da skrbno čuvaš Svoje nas otroke.
Oblasti, milosti imaš visoke,
pri Tebi ni se nam ničesar bati.

Pripravljena si roko zmir podati;
ko čuješ naše klice, bedne stoke,
solze otiraš, tešiš bridke joke,
poguma vlivaš nam najboljša mati!

Kdor vse življenje onim potem hodi,
po katerem matere ga roka vodi,
ta seme sreče si na zemlji seje,

duh božji v njega mirnem srcu veje,
kreposti ondi vonjajo cvetoče.
Izpolni, mati, src nam želje vroče!

8.

Izpolni, mati, src nam želje vroče!
želja se ogenj v srcu ne poleže,
dokler miru pri Bogu ne doseže,
sladkost sveta ga urešiti noče.

Popolnost, čednosti neumrjoče,
le te nam lajšajo zemeljske teže;
čistost srca nas srečne z Bogom veže,
nebeške piti nam daje sladkoče.

Katero ni srce že tu čutilo,
kako kreposti sladko je plačilo?
V kraljestvu luči bodo Nje kristali

krasneje vse še kakor tu bliščali.
Pripelji v kraj nas Svoje domačije,
kjer večne sreče rajsko solnce sije.

9.

Kjer večne sreče rajsko solnce sije,
slavi presveta v slavi se Trojica,
nebo je polno svét- in slava-klica,
sladkost svetnikom v srca Stvarnik lije.

Mariji zbor presrečnih vence vije,
nad stvarstvom vsem izbrana jim Kraljica,
kot zora v jutru se blišče ji lica,
odsvit najslajše srčne harmonije.

Semiramida Tebi ni jednaka,
preslaba bila bi primera vsaka.
Usliši prošnje vse Ti Bog gotovo,

če prosiš Ga, ustvari čudo novo.
Časti tolike pač nikdo ne žije,
za Bogom je najvišja čast Marije!

10.

Za Bogom je najvišja čast Marije!
pred Njo zemljé se klanjajo rodovi,
krog Nje done, odmevajo glasovi:
nebeških Kerubimov melodije.

Tu doli zbira Tebi poezije
zemljan med drugimi zemljé sinovi,
ah, breme so telesa mu okovi,
ko Tebi ta sonetni venec vije!

Po sveti, modri Stvarnikovi volji
časti Marijo tisoč cvetk na polji
oznanjajoč v podobah nje vrline;

Tvoj svit nam kaže solnce od višine,
in v jasni noči luna, zvezde zale;
Vesoljstvo vse je polno Tvoje hvale.

11.

Vesoljstvo vse je polno Tvoje hvale,
in ni še zemlja stala, ne nebesa,
v vsevednosti že božjega očesa
vrline divne Tvoje so igrale.

Očakov vrste so z veseljem pozdravljale
svetišče Božje matere telesa,
časti, razsežje Njenega slovesa
prorokov so podobe oznanjale.

Med temi sedež zdaj imaš visoki,
kraljevo žezlo gledam v Tvoji roki.
Očakov in prorokov Te s pravico,

apostolov proslavljamo kraljico.
Kraljici vse krščanstvo slavo dije,
Kraljico naj slavijo poezije!

12.

Kraljico naj slavijo poezije
šireč ljubezen med zemlje rodovi!
Prijetni pesmic bodo naj glasovi,
ki Tebi v venec jih Slovenec vije!

V višave, bratje, večne domačije
h Kraljici dvignimo se nad svetovi,
združimo se s slavečimi duhovi,
slavimo vsi kraljevsko čast Marije!

Ovenčani časte Te vsi svetniki,
vsi spoznavalci sveti, mučeniki.
Najlepše Tvoja krona se leskeče,

sladkost največje Ti uživaš sreče,
dehte najlepše Tvoje cvetke zale,
leskeče v Tebi gledamo kristale.

13.

Leskeče v Tebi gledamo kristale;
Modrost za tempelj Te je odločila,
nosila si Svetost in Jo rodila,
roke so Tvoje v smrt Jo darovale.

Vesolja ure hitro so zbežale;
krvavi pot in bič si z Njim čutila,
ko Mu je izpod krone kri prilila,
vse boli so i Tebe ranjevale.

Vstajenje, nebohòd Odrešenika
si gledala in prihod Tolažnika.
Nebo se radosti zdaj Tvoje dike.

Pletemo v rožni venec te odlike,
desetkrat petnajstere cvetke zale.
Stvari Te večno bodo blagrovale!

14.

Stvari Te večno bodo blagrovale,
kraljevski klanjale se Tvoji kroni;
in kdor se, mati, Tvoji volji kloni,
blaginje srečno bodo ga spremljale,

in ko bo konec zemske dobe male,
ostavi duh telo v mrtvaški zoni,
prijazno mu Marija raj pokloni,
in trume srečnih bodo ga obdale.

V naročje Tvoje, mati, vsi hitimo,
življenje svoje Tebi izročimo,
podaj v pomoč nam ljubeznjivo roko,

ker pot je strma, dom neba visoko.
Po Tebi najti spas je le mogoče,
odkar grešil je v raju naš praoče.

Magistrale.

Odkar grešil je v raju naš praoče,
Marija, Ti si nam duhovna mati.
Zakladi v Tebi se blišče bogati,
pri Sinu Tvojem vse Ti je mogoče.

Slaviti Tebe duh moj vedno hoče,
slavi nebo in jaz slavim Te z brati.
Pod Svoje krilo vse nas hočeš zbrati,
izpolni, mati, src nam želje vroče!

Kjer večne sreče rajsko solnce sije,
Za Bogom je najvišja čast Marije,
vesoljstvo vse je polno Tvoje hvale.

Kraljico naj slavijo poezije;
leskeče v Tebi gledamo kristale,
stvari Te večno bodo blagrovale!

ANTON BONAVENTURA,

po božji in apostolskega sedeža milosti
knežsko ljubljanski

vsem vernikom svoje škofije mir, srečo in blagoslov
v Gospodu našem Jezusu Kristu.

Lani smo morali potovati v Rim, da smo
dobili odpustke svetega leta. Po izgledu svojih
prednikov so pa sv. Oče sveto leto in njegove
odpustke ter posebne milosti dovolili letos za
vesoljni svet.

Kaj pa je sveto leto? — To je v resnici
svet čas, v katerem oznanjujejo sv. Oče popolne
odpustke za vse, ki opravijo zapovedana spo-

korna dela, v katerem podeli vsem spovednikom prav posebno velike oblasti in pravice za one, ki se hočejo udeležiti sv. leta ter morejo izpovedniki odvezovati od grehov in kazni sicer pridržanih škofu in papežu, spreminjevati Bogu storjene obljube in tudi odstranjevati razne tajne zakonske zadržke.

Sveto leto je torej res imeniten in svet čas, ki naj bi tudi največje grešnike spodbujeval, da se v zakramentu sv. pokore očistijo vseh grehov in po odpustkih tudi dobé odpuščenje vseh časnih z grehi zasluženih kazni. Usmiljeni Bog namesti njihove dolgove iz neizcrpljivega zaklada pokor in zadostovanj, ki se je v cerkvi nabral po neizmernem zasluženju našega Izveličarja in po preobilnem zasluženju prečiste Device Marije, pa svetnikov in svetnic Božjih.

Ali ni to velika milost? Saj bi morali časne kazni, ki nam po odpuščenem grehu še ostanejo, trpeti po smrti v vicah, ali pa že v življenju. Zato pa smemo upati, da nas bo tudi na zemlji manj časnih nadlog zadelo, manj bolezní, manj nesreč, manj pomanjkanja, manj raznih skušnjav in drugih šib Božjih, ako se v svetem letu prav vsi potrudimo, da dobimo popolne odpustke in se spravimo z razžaljenim Bogom, v čegar rokah je naša časnost in večnost.

Odpustek svetega leta je pa tudi najbolj gotov. Zavoljo pokore in mnogih dobrih del sv. leta podeljuje Bog več milosti razsvetljenja in moči, da se veliki in trdovratni grešniki zdramijo, da se mlačni kristijanji vnamejo, goreči pa še bolj vspodbudé. Tudi lepi izgled vseh vernikov nekako siloma vleče za seboj in skupna molitev močno trka na srce dobrega očeta nebeškega, da podeljuje prav posebnih milosti potrebnih za dobro, skesano izpoved in za popolno odpuščanje vseh grehov in vseh kazni.

Vprašali boste, kaj je treba storiti, da zadobimo popolne odpustke in se udeležimo vseh milosti svetega leta? — Poslušajte!

1. V svoji okrožnici zahtevajo sv. Oče najpoprej pravo kesanje. Saj se ne odpusti najmanjši greh, ako se ga dotičnik ne kesa; dokler pa greh ni odpuščen, ne more se tudi kazni odpustiti. Kesanje mora obsegati vse smrtne in vse odpustljive grehe, tudi se ne sme nobeno radovoljno nagnjenje h kakemu grehu vedoma v srcu imeti; še le potem je kesanje zadostno za popolen odpustek sv. leta.

2. Toda samo kesanje še ne zadostuje. Sv. Oče zapovedujejo, da se morata tudi vredno

prejeti zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa in sicer prav zaradi sv. leta. Letna izpoved in velikonočno sv. obhajilo ne velja: tudi zakramenti prejeti iz obljube ali naloženi za pokoro ne bi veljali. Pri tej svetoletni izpovedi in samo pri tej imajo vsi izpovedniki zgoraj omenjene posebne pravice.

Za izpoved se more izbrati katerikoli po škofu za izpovedovanje pooblaščen izpovednik. Stroge redovnice in njihove novinke, pri nas torej sestre uršulinke in karmeličanke, si pa morejo le onega izpovednika izbrati, kateri je od škofa pooblaščen izpovedovati stroge redovnice. Ako redovniki za svetoletno izpoved želé izpovednika svojega reda, zadostuje pooblaščenje od njihovega poglavarja.

Otrokom, ki še niso bili pri prvem sv. obhajilu, naj izpovednik namesto sv. obhajila naloži kako drugo dobro delo, n. pr. petkrat Oče naš in Češčena Marija.

Sveta izpoved se more opraviti kadarkoli, samo da je ob času sv. leta; a pomni naj se, da zadnje naloženo delo se mora opraviti v stanju milosti Božje. Kdor bi torej po svetoletni izpovedi pred zadnjim zapovedanim dobrim delom po nesreči smrtno grešil, mora se pred tem delom še enkrat izpovedati, ako hoče dobiti popolne odpustke.

Dolga izpoved ni zapovedana, razen ako bi bile poprejšnje izpovedi zavoljo kakenga bistvenega pomanjkljaja neveljalne. Priporoča se pa, naj bi se ponovile izpovedi od zadnje dobro opravljene dolge izpovedi.

3. Sv. Oče zapovedujejo tudi kot bistven pogoj za odpustke obiskovanje cerkvâ. Tu se mora razlikovati, da li kdo a) obiskuje cerkve sam, morebiti tudi v manjem ali večjem društvu, ali pa, b) če jih obiskuje v pravi procesiji, ali c) more dobiti kako olajšavo.

a) Kdor obiskuje cerkve sam, mora petnajst dni obiskati vsak dan po štiri v to odločene cerkve. Kjer ni štirih cerkva, ampak samo tri, obiščeta se petnajst dni vsak dan dve cerkvi po enkrat, ena pa dvakrat; ako sta samo dve cerkvi, obišče se vsaka vsakega dne po dvakrat; ako je samo ena, obišče se ona vsakega dne štirikrat. Za dvojen ali večkratni obisk iste cerkve zadostuje, da se po opravljenih molitvah za odpustke gre iz cerkve ven, potem se pa vrne nazaj in se dotične molitve zopet opravi.

Glavna cerkev: torej v škofijskem mestu stolna cerkev, v župnijah pa župnijska mora biti med onimi, ki so za obiskovanje določene. V tem smislu določujem za Ljubljano: za stolno župnijo — stolnico, cerkve sv. Jakoba, pri čč. uršulinkah in pri oo. frančiškanih; za ostale župnije stolno cerkev, domačo župnijsko cerkev in še dve drugi župnijski ali samostanski cerkvi po volji gg. župnikov. Po župnijah na deželi naj pa župniki določijo, katere cerkve in koliko se jih mora razen župnijske še obiskati: do očiti se more vsaka podružnica, tudi vsaka kapela, v kateri se sme sv. maša brati.

Za obiskovanje ni treba, da si omenjenih 15 dni nepretrgoma sledi; lahko se odberejo popolnoma po volji. Bistveno je, da se odbere 15 dni in se vsacega dne opravijo po štiri obiskovanja. Dnevi se pa štejejo kakor po navadi od polnoči do polnoči, ali pa po cerkvenem načinu od treh popoldne do mraka prihodnjega dne, da se n. pr. od štirih obiskovanj eno ali dvojce ali troje opravi enega dne popoldne po treh. ostala drugega dne, ali da se bolj oddaljena cerkev obiše popoldne enkrat pred tremi in koj še enkrat po treh, pa velja za obisk dveh različnih dni.

b) Ako pa župljani ali pa razne družbe (n. pr. Marijine) in bratovščine (n. pr. rožni-venška) opravijo obiskovanja v procesiji pod vodstvom svojega duhovnega pastirja ali pod vodstvom drugega od župnika v to določenega duhovna, onda pooblaščen od sv. Očeta število obiskovanj zmanjšujem od petnajst dni na štiri dneve: da se namreč ona štiri zgora: točnejše opisana obiskovanja vsacega dne opravijo ne petnajstkrat, ampak samo štirikrat.

Procesije prav vroče priporočam. Saj je skupna molitev Bogu bolj mila in draga! Kako bi Gospod Bog mogel odreči svojo milost, ako toliko ljudstva združenega v ljubezni in skesanega srca kliče k Njemu, naj se usmili! Pa tudi izgled more grešnike privabiti, mlačne poživiti, goreče navdušiti!

Glede procesij moram na tri stvari opozoriti. 1. Obiskati se mora v procesiji tudi prva cerkev, zato se morajo verniki zunaj cerkve zbrati, v procesijo se porazvrstiti in iti v cerkev. Ako se ista cerkev dvakrat, trikrat, štirikrat obiše, naj se gre v procesiji iz cerkve toliko daleč proč, kolikor je treba, da se procesija lahko razvrsti. 2. Ako je kaka cerkev ali kapela premajhna, da ne morejo vsi udeleženci biti v cerkvi, tudi zadostuje, ako so zunaj cerkve,

toda tesno združeni z onimi, ki so notri. 3. Molijo naj se v cerkvi navadne molitve za odpustke; na potu pa naj se tudi kaj moli, n. pr. rožni venec, ali pa na potu k raznim cerkvam zapored litanije vseh svetnikov, lavretanske, sladkega Imena in presvetega Srca Jezusovega.

c) Nekaterim osebam pa morem pooblaščen od sv. Očeta še posebne polajšave dopustiti, in sicer: 1. Tudi kapiteljni, svetne in redovniške kongregacije, sodalitete in bratovščine morejo obiskovanja opraviti v procesijah: v tem slučaju velja tudi za nje polajšava sub b); 2. Redovnice s slovesnimi obljubami, njihove služabnice in gojenke v njihovih zavodih zadosté, ako obišejo svojo cerkev, ali svoj navadni molitveni kor posamezno po štirikrat na dan petnajst dni ali v procesiji po štirikrat na dan štiri dni; 3. redovnice z neslovesnimi obljubami in vse njihove postrežnice in gojenke zadosté, ako obišejo domačo kapelo posamezno po štirikrat na dan petnajst dni, ali pa v procesiji domačo kapelo in še eno drugo cerkev, ako mogoče župnijsko, po dvakrat na dan štiri dni; 4. jetniki zadosté, ako obišejo jetniško kapelo štirikrat na dan štiri dni; 5. starcem in staricam, bolnikom in otrokom, ki še niso bili pri prvem sv. obhajilu, morejo izpovedniki tudi extra sacramentalem confessionem obiskovanja cerkva premeniti v kako drugo dobro delo po lastni previdnosti. 6. Kdor začne zapovedana dela opravljati, pa oboli, dobi vendarle svetoletni odpustek, ako vredno prejme sv. zakramente.

4. Nazadnje so zapovedane tudi molitve pri obiskovanju cerkva. Namen je oni navadni, kadar se pri odpustkih govori o namenu sv. Očeta, namreč: povelicanje sv. cerkve, uničenje krivoverstev, edinost katoliških vladarjev in blagor krščanskega ljudstva. Glede teh namenov naj opozorim 1. da je sicer dobro, ako se pred molitvijo vselej iznova ti štirje nameni napravijo; zadostuje pa, da se cerkev obiše in se tam moli, da bi se dobili odpustki sv. leta; 2. molitve morajo biti ustmene, ter bi sama notranja molitev ne zadostovala; 3. kaj naj se moli in kako dolgo, o tem ni nič določenega, vendar pa sploh uče, da zadostuje izmoliti petkrat „Oče naš, Češčena Marija in Čast bodi Očetu“, ali pa kako drugo poljubno molitev, ki bi prilično enako dolgo trajala.

Kar se tiče pooblastil za izpovednike, naj izpovedniki večkrat prečitajo in prav natančno

prouče v papeževi buli odstavek: De confessario Iubilaei haec indulgemus I. do X., od besede „Moniales . . do nihilominus huiusmodi absolutiones . . . declaramus“ incl.

Ozir odpustkov naj omenim: a) odpustek sv. leta more vsakdo samo enkrat dobiti, dobiti ga morejo tudi lanski rimski romarji; b) odpustek sv. leta velja samo za žive, ne more se pa uporabiti v korist dušam v vicah; c) vsi drugi odpustki veljajo tudi v svetem letu in se niso zaustavili, kakor se je to lani zgodilo.

V naši ljubljanski škofiji se sveto leto začne 5. maja, 4. povelikonočno nedeljo, zato naj se v soboto 4. maja zvečer ob osmih pol ure z vsemi zvonovi zvoni v znak, da se začne sveto leto, čas molitve in pokore; konča pa se sveto leto 3. novembra, 23. pobinkošno nedeljo, zato naj se po dopoldanski službi Božji izpostavi presveto Rešnje Telo, zapoje Te Deum laudamus, da blagoslov in naj ta čas zopet pol ure slovesno zvoni.

Vsem duhovnikom v dušnem pastirstvu in vsem vernikom h koncu priporočam besede sv. Očeta v buli, s katero razglašajo sv. leto za ves katoliški svet. — Sv. Oče pravijo:

„Sveto leto bo, kakor mislimo, obilneje pripomoglo, da se povrne krščansko življenje, da se srca tesneje sklenejo z apostolsko stolico, da se splošno dosežejo one blaginje, o katerih smo obširneje govorili, ko smo lani sveto leto napovedali. Pripomoglo bo tudi, da spodobno proslavimo začetek novega stoletja: saj se, kakor mislimo, novo stoletje ne more primerneje začeti, kakor s tem, ako ljudje sklenejo, da si bodo iz zasluženja Krista Odrešenika zajemali večih koristi. Nikakor pa ne dvomimo, da bodo vsi otroci sv. cerkve ta novi pripomoček izveličanja sprejeli v istem duhu, v katerem ga jim dajemo. Zaupamo nadalje, da se bodo častitljivi bratje škofje in vsi duhovniki po svoji izkušeni čuječnosti in marljivosti trudili na vso moč, da se v polni meri vresničijo skupne želje.“

Zato pričakujem, da bodo vsi duhovni pastirji v svojih cerkvenih govorih, pa tudi zasebno vernike v nemali, da v resnici vse store, kar sv. Oče za sveto leto žele. — Delajmo pokoro, molimo in prizadevajmo si za pravo krščansko življenje, da krivi preroki v ovčji obleki nas Slovencev ne odtrgajo od sv. Očeta, ne odtrgajo od sv. rimsko-katoliške cerkve, ampak se jim pogubne namere ne posrečijo. V to naj nam pomaga obilna milost Božja.

Blagoslov vsemogočnega Boga Očeta in Sina in sv. Duha naj pride nad Vas in naj ostane vedno nad Vami. Amen.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1901.

† **Anton Bonaventura,**
knez-škof

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dolje.)

XVIII.

Tržišč.

Podružnice.

1. Sv. Andrej v trgu.

Ob koncu glavnega trga, kjer peljejo stranske ulice k župni cerkvi, stoji podružnica sv. **Andreja**. (O svetniku glej Goriče). Kovači so častili v njej sv. Elogija in menda še dandanes niso pozabili nanj. Andrej Ahačič, bivši župnik v Podbrezjah (1674--1680), umrl v Tržiču 13. decembra 1689, je vstanovil pri sv. Andreju beneficij ter patronatno pravico baronom Werneck. Ker je cerkev prav v sredi Tržiča, obhajala se je v njej tudi ob nedeljah sv. maša, vsak petek v postu se je opravljal križev pot in veliki teden so napravili celo božji grob. Veliko saboto popoldne se je vršilo vstajenje najprej pri sv. Andreju in potem še-le pri župnijski cerkvi. Ker se je motila glavna služba božja, škofijstvo ni moglo trpeti več te razvade ter jo leta 1805 prepovedalo.

Cerkev je nova. Staro so podrli in na njenem mestu sezidali sedanjo l. 1865. Blagoslovil jo je kranjski dekan Ivan Reš 9. novembra 1865. Le zvonik, zaradi katerega so imeli Tržičani veliko sitnosti s cestno gospoško, je ostal poprejšnji. Hiša božja, zgrajena po načrtu in pod vodstvom stavbenika Molinaro, je sicer majhena, pa lična, skoro tako široka kakor dolga. Kinčajo jo trije kameniti oltarji iz sivega marmorja: v velikem sv. Andrej, v stranskih dveh Marija brez madeža spočeta in sv. Lavrencij.

Zvonovi pojejo v dur-trizvoku z glasovi g - h - $\bar{a}$ = 1, 3, 5. Premer jim je 97 : 82 : 68 cm. Veliki in mali sta visela svoje dni brčkone v stolpu sv. Josipa nad trgom, kar sklepamo iz podobe omenjenega svetnika, ki se nahaja na obeh zvonovih. Ako bi bila namenjena za cerkev sv. Andreja, bila bi, če ne na obeh, vsaj na velikem zvonu podoba podružničnega zavetnika sv. Andreja.

Veliki iz livarne Vincencija Samassa l. 1813. Kinčajo ga reliefi: Križ, Marijino vnebovzetje, sv. Josip.

Srednji poje od l. 1859, vlit v Anton Samassovi zvonarni. Križ, sv. Ana z Marijo, sv. Andrej.

Mali zvon je nastarejši. Dobili so ga ob času župnikovanja Jurija Samnic, ko se je pisalo 1749, zvonarjevega imena ni zabeleženega; tudi kraj, kjer je bil vlit, ni omenjen. Križ, Marijino oznanjenje, sv. Josip, sv. Jurij. Napis ob vratu: S. JOSEPH ORA PRO NOBIS. R. M. O. D. O. GEORGIUS SAMNITZ, PAROCHUS (Sv. Josip prosi za nas. Jurij Samnic, župnik). Črke R M O D O se morejo tolmačiti le z domišljijo. Mogoče, da zaznamujejo, ker stoje pred župnikovim imenom, njegov častni naslov. mogoče pomenjajo kaj drugega. Iz podobe Marijinega oznanjenja, ki je na zvonu, bi tudi lahko izvajali, da je bil zvon kedaj pri župnijski cerkvi.

Ob strani visi navček proseč z milim glasom molitve za dušo, ki se je ločila ravnokar s tega sveta. Premer 52 cm, glas $\bar{e}$. Križ, Marija brez madeža spočeta. Zvonar Vincencij Samassa ga je vlit ob onem času kakor velikega (l. 1813).

Župnik Josip Lavtižar.

(Dalje pride.)

Na praznik „Najdbe sv. Križa“.

3. majnika.)

V nikomur drugem ni izveličanja

(Dej ap. 4. 1.)

Jaz pa, Bog ne daj, da bi se hvalil razun s križem Gospodovim (Gal. 6, 14.), te besede sv. Pavla veljajo prav posebno sv. cerkvi. Na kaj je ona bolj ponosna, s čem se bolj hvali kakor s križem Kristovim? Na kar pa je kdo ponosen, to rad kaže svetu, o tem rad govori. In ne dela li tega tudi sv. cerkev? In to po pravici! Saj v križu: v njem, po njem ima vse sv. cerkev in po njej vse njeni otroci-verniki. Po križu smo vsi obogateli, da nam ne manjka nobenega daru. (1. Kor. 1, 5, 7). To je drevo življenja, kdor živa njega sad, deležen bo večnega življenja. To je kraj veselja, iz kat rega teče reka, da namaka ves svet. (1. Moz. 2. 10). Ta reka se deli v štiri velike toke, katerih jeden nas varuje pekla, drugi tolaži jezo božjo, tretji teče v staro zavezo in očiščuje verujoče v Obljubljenega, četrty očiščuje vse po Kristu v Kristu rojene, vse sedanje, vse prihodnje narode.

Moč njegova je velika. Saj je sv. križ sedež onega, kateremu je Bog dal ime, ki je nad vsa imena. (Fil. 2, 10); saj je to sedež njega, ki bode kraljeval vekomaj in katerega kraljestva ne bode konca. (Luk. 1, 32).

Da, če ima sv. križ tako moč, potem se lahko hvali sv. cerkev v tej moči sv. križa. Stavi mu v proslavo praznike, katerih največji je uprav spominj najdbe sv. križa. Obhaja se ta praznik v veseli spominj srečnega dogodka, ko je pobožna mati prvega krščanskega cesarja Konstantina, sv. Helena, v veliko veselje vesoljne cerkve našla dolgo vrsto let prikriti

les sv. križa, na katerem je Sin božji dovršil delo odrešenja. Goreče je iskala ta nebeški zaklad. Kako pobožno jo je spremljala pri delu sv. cerkev in z njo njeni verniki. Trud njen ni bil zastonj. Iskala je sv. križ in našla ga je. Bogato jej je bil poplačan trud, čegar sad sedaj uživa v sv. nebesih.

Koliko lepih nauk za nas! Posnemajmo svojo vzornico sv. Heleno. Z veseljem, navdušenjem iščimo križa, veselimo se ga, ako dopusti Gospod, da ga najdemo. Križ nam bo v izveličanje. Z veseljem sprejemajmo to močno hrano, ki nam jo Bog podaja na potu v izveličanje. Križ nas zagotavlja večnega življenja, saj pravi Izveličar, kdor hoče za menoj priti, naj zadene križ na svoje rame in hodi za menoj. (Mk. 8, 34). Brez smrti na križu bila bi nam vrata v sv. raj za vedno zaprta. Odprl nam jih je Izveličar in mi pridemo skozi nje v sv. raj, ako posnemamo Njega. Križ bodi naše upanje, zastava našega življenja. (Ef. 1, 14). — „O sv. križ, nebeški ključ!“ — tako ga po pravici nazivlje sv. cerkev. Glejmo, da ne izgubimo tega sv. orožja, s katerim si pripravimo pot v sv. nebesa. To orožje je orožje božje in vse se mu mora vkloniti. Saj je premagalo vse kralje zemlje, vse prvake, ki so se vzdigali zoper Gospoda: Zastonj so hrumeli narodi, zastonj si vmišljevali praznih reči! (Psalm 2, 1).

V križu naše upanje!

L. P.

Duhovne vaje ter velikonočna izpoved in sv. obhajilo na srednjih kranjskih šolah.

Minister za uk in bogočastje je dovolil l. 1899., da smejo ravnatelji srednjih šol oprostiti učence en dan šolskega pouka v ta namen, da se morejo v zvezi z velikonočno izpovedjo in sv. obhajilom vršiti duhovne vaje tako, kakor so bile v prejšnjih časih na teh zavodih splošno v navadi in postavno vtemeljene.

Duhovne vaje so velevažen pripomoček za versko-nravno vzgojo mladine sploh, zlasti pa za dobro pripravo na velikonočno izpoved in sv. obhajilo. Zato so jih vsi pravi prijatelji mladine z veseljem pozdravljali, ko so se vlaško leto po dolgem prestanku prvič zopet obhajale na večini srednješolskih zavodov.

Letos so se na Kranjskem vršile v sledečem redu:

V Ljubljani: Na I. državni gimnaziji so se začele tiho nedeljo, 24. marcija ter nadaljevale v praznik Marijinega Oznanjenja, 25. marcija, torek, 26. marcija, in se končale v sredo jutro, 27. marcija, s sv. mašo, skupnim sv. obhajilom in zahvalno pesmijo. Obrvrševale so se v gimnazijski kapelici v dveh oddelkih. Učencem nižjih razredov je govoril urednik temu listu 7 govorov, polovično v slovenskem, polovično v nemškem jeziku. Kako silno težka jezikovna naloga je v takem in v tem slučaju propovedniku — jasnjuje bolj kot beli dan. In to tako na nižji gimnaziji! A težkobe glede vsebine govorom za tak pošel niti ne omenjamo. Onim visjih razredov pa je profesor dr. Ivan Svetina propovedoval tudi 7 govorov v nemškem jeziku. Sklepni govor, sv. maša in med mašo: sv. obhajilo za manjše učence je bilo v

cerkvi nemškega viteškega reda, za večje učence pa vse v gimnazijski kapelici.

Gojenci kn. šk. Alojzije višča, učenci I. gimnazije, so imeli svoje duhovne vaje — kakor navadno — v domači kapelici, in sicer v presledku med prvim in drugim semestrom. Začeli so jih v soboto, 9. februarja, zvečer in končali v sredo, 13. februarja, zjutraj. Vodil jih je superior T. J. o. Alojzij Hörtnagel, ki je imel 9 meditacij z uvodnim premišljevanjem ter kratkim sklepnim nagovorom pred sv. obhajilom. Vse v nemškem jeziku.

Na II. državni gimnaziji je bil začetek duhovnim vajam cvetno nedeljo, 31. marcija, sklep pa vtorek jutro, 2. aprilja. Obhajale so se v uršulinski samostanski cerkvi. Govoril je — 5 govorov — slovensko gimn. katehet dr. Gregorij Pečjak.

C. kr. velika realka je imela duhovne vaje, ki so se začele cvetno soboto, 30. marca, na večer ter končale vtorek jutro, 2. aprilja, v cerkvi sv. Florijana. Govoril je — 6 govorov — alojzijeviški prefekt in pomožni katehet na veliki realki dr. Mihael Opeka v nemškem jeziku.

Na c. kr. učiteljskiču so se vršile duhovne vaje za ženski in moški oddelek v kapelici v Marijanišču, in sicer za ženski oddelek od sobote, 2. marcija, popoldne do vtorka, 5. marcija, zjutraj in za moški oddelek od sobote 9. marcija popoldne do vtorka, 12. marcija zjutraj. Za vsak oddelek je bilo po 6 govorov, in sicer je govoril za ženski oddelek profesor Anton Kržič 3 in pomožni katehet Luka Smolnikar 3 govore, za moški oddelek pa profesor Anton Kržič 2, pomožni katehet Ivan Godec 3 in pomožni katehet Luka Smolnikar 1 govor. Vse to v slovenskem jeziku.

Za gojenke „Mestne višje dekliške šole“ se doslej še niso mogle uvesti duhovne vaje, a katehet dr. Ivan Svetina je gojenke pripravljaval v šoli na velikonočno izpoved, ki je bila v četrtek, 28. marcija; pred skupnim sv. obhajilom, 29. marcija, na praznik žalostne Matere Božje, pa jim je tudi v cerkvi nemškega viteškega reda govoril v slovenskem jeziku o pobožnosti srca ob pristopu k sv. obhajilu. — Istotako ni bilo mogoče duhovnih vaj na „obrtnijski dekliški šoli“. Urednik temu listu je kot katehet gojenke pripravljaval k vrednemu sprejemu sv. zakramentov. Več njih se je, kolikor jim je časa bilo, udeleževalo tudi misijona po raznih ljubljanskih cerkvah.

V Novem Mestu so se začele duhovne vaje za gimnazijske učence cvetno soboto, 30. marcija, popoldne z govorom in litanijami ter dovršile v torek, 2. aprilja, zjutraj s sklepnim govorom, sv. mašo in skupnim sv. obhajilom. Vseh govorov je bilo 6. Govoril je vseskozi slovenski o. Engelbert Poljak, frančiškan iz Ljubljane, v frančiškanski cerkvi, kjer je tudi sicer navadna dijaška služba božja.

Na c. kr. višji gimnaziji v Kranju so se vršile duhovne vaje od 23. do 27. marcija v sledečem redu: 23. (sobota) popoldne „Veni s. Spiritus“, blagoslov z Najsvetejšim in 1 govor; 24. (tiha nedelja) in 25. (praznik M. B.) dopoldne sv. maša z blagoslovom, popoldne litanije z blagoslovom, 2.—5. govor; 26. marca 6. govor in sv. maša, potem ves dan izpoved. Vse to — razen izpovedi — se je vršilo v

gimnazijski kapelici. 27. marcija (sreda) sv. maša in skupno sv. obhajilo v mestni župni cerkvi. Vseh 6 govorov je imel v slovenskem jeziku profesor dr. Frančišek Perné.

C. kr. nižja gimnazija v Kočevju trpi z mestom vred zaradi nedostatka dostojnega prostora za službo božjo. Župnijsko cerkev so podrli, in novo šele zidajo. Navadna župnijska služba božja se opravlja v neki sobani mestnega sirotišča. Zasilna šolska kapelica je pa le kos risarske dvorane z altarjem, ki je s pregrinjalom ločen od ostalega prostora. Zaradi teh nedostatkov letos ni bilo posebnih duhovnih vaj, pač pa je profesor Ivan Komljanec pri navadni šolski službi božji dne 24. in 25. marcija s posebnimi samoumevno nemškimi govori pripravljaval učence na velikonočno izpoved in sv. obhajilo, ki je za gimnazijske učence že od nekdaj skupno in kar možno slovesno.

Koliko brezprimerno više stojé v verskem obziru kranjske srednje šole, njih mladina in učiteljstvo — razvidno je iz teh podatkov in pa iz bivših časniških poročil celo iz prav sosednjih nam dežel, kjer se je kar divjalo v učiteljskih in v mestnih zborih zoper vsakojake duhovne vaje. Tudi v avstrijskem državnem zboru so te vaje valile prah v ozračje.

— t — in Ured.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostolstva.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen za mesec aprilj:

Krščanska požrtovalnost.

b) Posebni nameni.

3.) **Najdenje sv. Križa.** Potrpežljivo prenašanje križev in težav. Marljivo vdeleževanje jubilejskih pobožnostij.

4.) **Sv. Monika.** Spreobrnjenje zapeljanih in Bogu odtujenih duš. Slovenska šolska mladina. Udove in sirote.

5.) **Sv. Pij V., papež.** Sv. Oče. Spraznjena župnijska mesta. Pomoč božja v dvomih o poklicu. Redovne družbe.

6.) **Sv. Judita.** Kitajski misijoni. Pospeševalci pobožnosti Srca Jezusovega in molitvenega apostolstva. Zabranitev mešanih zakonov.

7.) **Sv. Stanislav.** Slovani. Pregarjani redovi na Francoškem. Edinost v katoliškem taboru na Avstrijskem in v Belgiji. Nesrečni duhovniki.

8.) **Priказen sv. Mihaela.** Pogumno zavračanje proti verskih in veleizdajskih struj, zlasti »protirimskega« gibanja.

9.) **Sv. Gregorij Naoljanski.** Katoličani v Ameriki. Oslobojenje od mučnih dušnih bolečin. Cesar avstrijski.

N.

Poprave.

Naj se tiskanina v »Danici« št. 16 str. 128: »Prekrasno ponedeljkovo vreme« popravi v besedilo: Prekrasno nedeljsko vreme. — Naslednja »Danica« pa nosi na str. 129 napačen dan in napačno številko. Pravi naslov naj se jej torej glasi: »V Ljubljani. 26. aprilja 1901. List 17.«